

HØRINGSSVAR FRA INDRE BY LOKALUDVALG, SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN OG KØBENHAVNS MUSEUM

FORSLAG TIL LOKALPLAN KOMMUNEHOSPITALET II OG KOMMUNEPLANTILLÆG

Vedlagt er høringssvar fra:

- Indre By Lokaludvalg i forbindelse en indledende høring (i perioden den 18.9- 2.10.2024).
- Slots- og Kulturstyrelsen i forbindelse en indledende høring (i perioden den 18.9- 2.10.2024) samt i forbindelse med høring af miljøscreening i perioden 10.10- 7.11.2025).
- Københavns Museum i forbindelse en indledende høring (i perioden den 18.9- 2.10.2024) samt i forbindelse med høring af miljøscreening i perioden 10.10- 7.11.2025).

30. september 2024
J.nr. 2024-0339566

Teknik- og Miljøforvaltningen

Med svarfrist den 1. oktober 2024 har Teknik- og Miljøforvaltningen den 18. september 2024 bedt Indre By Lokaludvalg om bemærkninger vedr. lokalplanforslag Kommunehospitalet II.

Det fremgår af høringsmaterialet, at området bl.a. er fastlagt til større undervisnings- og forskningsinstitutioner og lignende med tilhørende administration samt til helårsboliger. Desuden kan der indrettes mindre kollegieboliger og boliger for ældre. Boligandelen kan udgøre indtil 50 pct. af det samlede etageareal i området.

Det fremgår også, at ejeren Jeudan ønsker at åbne området mere op og skabe mere liv i området med blandede anvendelser som erhverv, boliger, butikker og håndværk. Derudover ønsker Jeudan at fortætte området med nybyggeri til boliger, der ønskes placeret i gårdrum/haverum. Byggeriet ønskes opført på adressen øster Farimagsgade 24.

Lokaludvalgets holdning

Det ville være synd at ødelægge kommunehospitalets smukke indre haver med nybyggeri. Både pga. deres historiske og nuværende værdi og samhørighed med bygningerne, samt fordi der i forvejen er alt for lidt grønt areal i Indre By.

Det er tvivlsomt, om værdien af nybyg kan overstige tabet af værdi i det historiske Kommunehospital.

Lokaludvalget foreslår,

- at så meget som muligt af de eksisterende bygninger konverteres til boliger. Det skal eventuelt ske med et med et § 14-forbud.
- at de indre gårdrum/haverum bibeholdes.
- at hvis de indre byrums skønhed skal ødelægges, må det kunne begrænses til det nordligste hjørne, som allerede er uskønt udfyldt af midlertidige barakker.

- at det undersøges, om der kan indrettes en eller flere boldbaner i området, eftersom der er få idrætsfaciliteter i Indre By. Boldbaner eller andre idrætsfaciliteter kan give det liv i området, som Jeudan ønsker.

Dette høringssvar er med forbehold for, at lokaludvalget tager stilling til sagen i sit møde den 10. oktober 2024.

Med venlig hilsen

Bent Lohmann,
forperson i Indre By Lokaludvalg

Fra: [Helle Bay](#)
Til: [Helle Bay](#)
Emne: Høringssvar fra SLKS - indledende høring vedr. lokalplanforslag for Kommunehospitalet I
Dato: 2. oktober 2024 13:41:00
Vedhæftede filer: [image001.png](#)

Fra: TMFKP Klima og Byudvikling <KlimaogByudvikling@kk.dk>
Sendt: 27. september 2024 11:17
Til: TMFKP Klima Byplankontorerne <Byplankontorerne@kk.dk>
Emne: VS: [EKSTERN] SV: Indledende høring vedr. lokalplanforslag for Kommunehospitalet II - frist 2. oktober 2024

Fra: Vibe Ødegaard <voe@slks.dk>
Sendt: 27. september 2024 11:06
Til: TMFKP Klima og Byudvikling <KlimaogByudvikling@kk.dk>
Cc: Louise Emilie M Swärd Alfbecker <loa@slks.dk>
Emne: [EKSTERN] SV: Indledende høring vedr. lokalplanforslag for Kommunehospitalet II - frist 2. oktober 2024

Til Københavns Kommune

Klima og Byudvikling

Tak for det tilsendte.

Slots- og Kulturstyrelsen kender i forvejen til planerne om udvikling af Kommunehospitalet. Som bekendt er størsteparten af bygningerne fredede, og det samlede anlæg udgør en værdifuld arkitektonisk, kulturhistorisk og miljømæssig helhed. Selv om de grønne arealer ikke er fredede, spiller de selvsagt en vigtig rolle for oplevelsen og forståelsen af det tidligere hospitals særlige karakter. Samspillet mellem bygninger og udearealer, som gav patienterne adgang til lys og luft, var således en af grundtankerne bag anlæggets udformning.

Styrelsen er naturligvis åben over for en funktionsændring af de fredede bygninger. Vi er derimod mere skeptiske over for planerne om nybyggeri, som i givet fald bør tilpasses med stor omhu. Det er i øvrigt vores forhåbning, at der med den kommende lokalplan vil ske en styrkelse af udearealernes arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter.

Det kan oplyses, at Slots- og Kulturstyrelsen allerede er i dialog om projektet med både bygherre og Københavns Kommune. Kontaktperson er arkitekt Louise Swärd Alfbecker.

Venlig hilsen

Vibe Ødegaard
Specialkonsulent

Center for Kulturarv
Fredede Bygninger
Slots- og Kulturstyrelsen
Fejøgade 1, 2.sal
4800 Nykøbing F.
T 33 95 42 00
M 33 74 51 67
voe@slks.dk | slks.dk

Slots- og Kulturstyrelsen behandler dine oplysninger efter reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.
[Sådan håndterer vi dine personoplysninger.](#)

Fra: Lone Rindby Jacobsen <lonjac@kk.dk>

Sendt: 18. september 2024 09:26

Emne: Indledende høring vedr. lokalplanforslag for Kommunehospitalet II - frist 2. oktober 2024

Til høringsparter

Høring

Vi vil gerne have jeres eventuelle bemærkninger til plansagen inden den 2. oktober 2024 til klimaogbyudvikling@kk.dk.

Med venlig hilsen

Lone Rindby Jacobsen

Sekretær

Område for Byplanlægning

KØBENHAVNS KOMMUNE

Teknik- og Miljøforvaltningen

Klima og Byudvikling

Njalsgade 13, 5. sal, lokale 5001A

2300 København S

Direkte 2443 5781

E-mail lonjac@kk.dk

EAN 5798009809452

Fra: [TMFKP Klima og Byudvikling](#)
Til: [TMFKP Klima Byplankontorerne](#)
Emne: VS: [EKSTERN] SV: Høringsbrev om miljøscreening - Kommunehospitalet II. Frist 7. november 2025
Dato: 10. november 2025 08:35:39
Vedhæftede filer: [image001.png](#)

Fra: Louise Emilie M Swärd Alfbecker

Sendt: 7. november 2025 13:54

Til: TMFKP Klima og Byudvikling

Emne: [EKSTERN] SV: Høringsbrev om miljøscreening - Kommunehospitalet II. Frist 7. november 2025

Til Københavns Kommune

Klima og Byudvikling

Tak for det tilsendte. Slots- og Kulturstyrelsen henviser til vores tidligere høringssvar af 27. september 2024, hvoraf følgende fremgår:

Slots- og Kulturstyrelsen kender i forvejen til planerne om udvikling af Kommunehospitalet. Som bekendt er størsteparten af bygningerne fredede, og det samlede anlæg udgør en værdifuld arkitektonisk, kulturhistorisk og miljømæssig helhed. Selv om de grønne arealer ikke er fredede, spiller de selvsagt en vigtig rolle for oplevelsen og forståelsen af det tidligere hospitals særlige karakter. Samspillet mellem bygninger og udearealer, som gav patienterne adgang til lys og luft, var således en af grundtankerne bag anlæggets udformning.

Styrelsen er naturligvis åben over for en funktionsændring af de fredede bygninger. Vi er derimod mere skeptiske over for planerne om nybyggeri, som i givet fald bør tilpasses med stor omhu. Det er i øvrigt vores forhåbning, at der med den kommende lokalplan vil ske en styrkelse af udearealernes arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter.

Af screeningskema til miljøvurdering fremgår, at der er planlægges for at muliggøre nybyggeri på 3.600 m2 i op til 4 etager, som hhv. længebygning, hjørnebygning samt påbygning på en nyere, eksisterende bygning. Styrelsen har modtaget et skitsemateriale fra bygherre som viser principper for nyt byggeri. På baggrund heraf anbefaler styrelsen, at planlægningen fastsætter rammer for den arkitektoniske bearbejdning af arealer og nye bygninger, for at sikre opretholdelsen af anlæggets bygningshierarki og særkende.

Nye tilføjelser bør tage afsæt i den for anlægget udførte værdisætning af anlæggets særlige karakter og videreføre de bærende træk, herunder fx sokler, gesimsbånd, vinduesformer og gavlmotiver samt materialekvalitet mv. Det er styrelsens vurdering, at påbygninger på eksisterende bygninger, som skiller sig væsentligt ud, bør undgås.

Styrelsen ser frem til den fortsatte dialog om udviklingen af Kommunehospitalet.

Venlig hilsen

Louise Swärd Alfbecker

Arkitekt MAA

Center for Kulturarv
Bygningsfredning og Arkitektur
Slots- og Kulturstyrelsen
Fejøgade 1, 2. sal
4800 Nykøbing Falster
T 33 95 42 00
M 61 37 88 26
loa@slks.dk | slks.dk

*Slots- og Kulturstyrelsen behandler dine oplysninger efter reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.
[Sådan håndterer vi dine personoplysninger.](#)*

Fra: Lone Rindby Jacobsen <lonjac@kk.dk>

Sendt: 10. oktober 2025 11:21

Emne: Høringsbrev om miljøscreening - Kommunehospital II. Frist 7. november 2025

Til høringsparter

Vi skal bede om jeres bemærkninger, også selvom I *ikke* har bemærkninger.

Disse bedes sendt ***hurtigst muligt og senest 7. november 2025*** til
klimaogbyudvikling@kk.dk.

Med venlig hilsen

Lone Rindby Jacobsen

Sekretær

Klima og Byudviklingssekretariatet

KØBENHAVNS KOMMUNE

Teknik- og Miljøforvaltningen

Klima og Byudvikling

Njalsgade 13, 5. sal, lokale 5013

2300 København S

Direkte 2443 5781

E-mail lonjac@kk.dk

EAN 5798009809452

Til:
klimaogbyudvikling@kk.dk

2. oktober 2024

Københavns Museums svar på indledende høring - Lokalplansforslag for Kommunehospital II

Sagsnr. KM 2024-0342903, TMF 2024-0236051

Tak for den tilsendte indledende høring vedr. lokalplansforslag for *Kommunehospital II*. Københavns Museum har gennemgået materialet med henblik på vurdering af de kulturhistoriske forhold – herunder det arkæologiske potentiale.

Lokalplanens primære formål beskrives som *"udover ændret anvendelse ønskes området fortættet med nybyggeri til boliger, der ønskes placeret i gårdrum/haverum"*. Det angives videre, at lokalplanen udfærdiges med henblik på at åbne mulighed for at *"I det videre arbejde, er der bl.a. opmærksomhed at åbne området mere op og på hensynet til de fredede og bevaringsværdige bygninger, byrum, træer samt klimasikring"*.

Kommunehospitalets arkitektur

Ikke mindst som følge af koleraepidemien i 1853 indser Københavns bystyre, at et større og moderne hospital er nødvendigt som aflastning for det gamle Frederiks Hospital i Bredgade (nuv. Designmuseet) og Almindelige Hospital i Amaliegade.

Det nye hospital placeres på *"Sortedamsagrene"*, der udgjorde del af demarkationsarealerne uden for Københavns fæstningsvolde. Kommunehospital II eksponerer således ikke blot fortællingen om 1800-tallets nye forståelse af håndtering af sundhed og indretning af hospitaler, men tillige om

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20
1555 KØBENHAVN V
WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

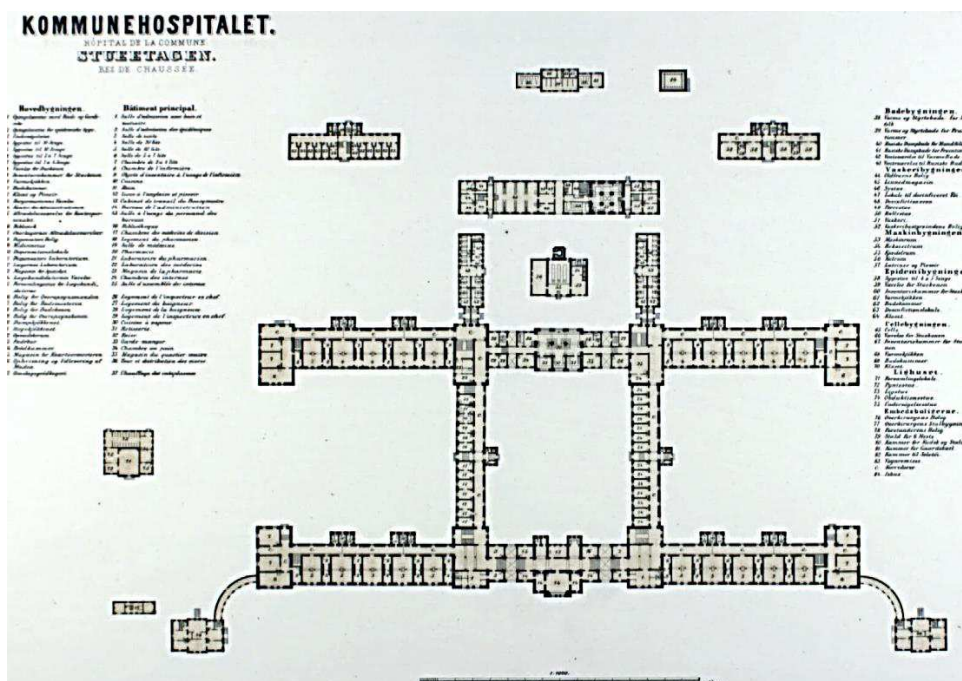

FIG. 1. KOMMUNEHOSPITALET'S OPRINDELIGE GRUNDPLAN

den kritiske tid lige før voldforsvaret omkring hovedstaden mister sin betydning og sløjfes.

Opgaven med at tegne et nyt hospital blev givet arkitekten Chr. Hansen, der netop var vendt tilbage til København efter mange års ophold i udlandet. Dette gjaldt ikke mindst Athen, hvor han i årene 1833-1850 var bosat og udførte en række offentlige arbejder for den nye græske stat under kong Otto, der i 1834 udnævnte ham til "*kongens og Grækenlands arkitekt*".

Det oprindelige hospitalsbyggeri markeres ikke mindst af den ca. 215 m lange, symmetrisk opbygget hovedbygning mod Øster Farimagsgade. Hele det særdeles velproportioneret hospitalskompleks, der blev opført omkring en dobbelt H-formet grundstruktur, præges dog af præcis og funktionel symmetri og af funktionsbygninger, der trods "komplekst" indhold, er sat i klar geometri og af volumener i rytmiske forløb.

Byggeriets strenge geometri mildnes i vidt omfang af de aftrappede og forskelligt accentuerede bygningsvolumener. Komplekset opleves derfor mindre stramt og fremstår varieret – et forhold, der tillige understøttes af hierarkisk forskellig ornamentik i både bygningernes ydre og indre (hér kan f.eks. peges på de forskelligt udformede jernsøjlerne på etagereposer, sygestuer m.v.).

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

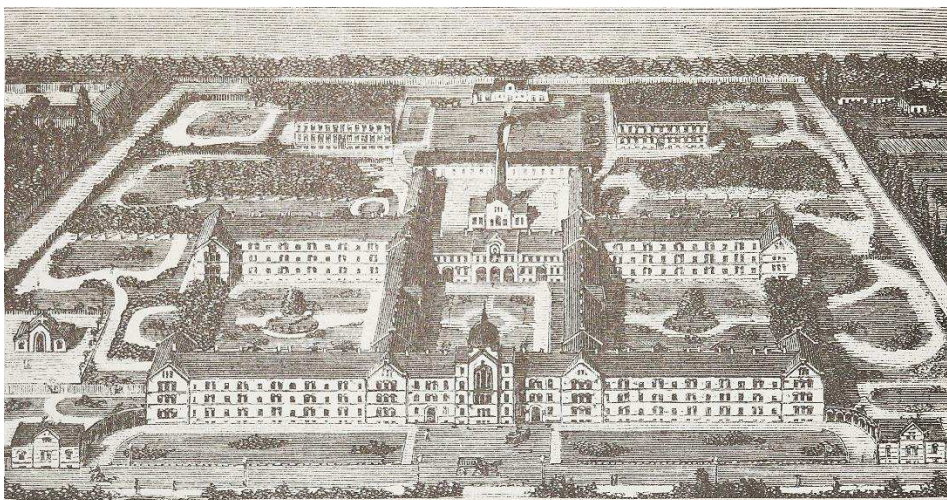

FIG. 2. KOMMUNEHOSPITALET'S OPRINDELIGE BYGNINGSSTRUKTUR PÅ ET ÆLDRE, UDATERET TRÆSNIT. BEMÆRK ISÆR KOMPLEKSET'S FINT AFTRAPPEDE BYGNINGSVOLUMINER FRA DEN CENTRALE KUPPELBYGNING OG UD GENNEM BYGNINGSMASSEN TIL DE LAVERE PAVILLONBYGNINGER SAMT DE ÅBNE AREALER MELLEM BYGNINGERNE OG PÅ AREALERNE NED MOD SØERNE (EFTER I. HAUGSTED: ARKITEKTEN CHRISTIAN HANSEN, 2009)

Hospitalsbyggeriet blev påbegyndt 1859 og tages allerede i brug efteråret 1863. På dette tidspunkt er det byens største bygning og landets mest moderne hospital. Moderniteten bestod ikke blot i, at man havde udstyret komplekset med en lang række moderne faciliteter som varmekøkkener, skyllelatriner, baderum, centralt dampkøkken, dampvaskeri, desinfektion, tørre- og rullestuer m.v. med også hele planløsningen af den åbne bygningsstruktur med store frie havearealer, der var påvirket af nyeste, europæiske hospitalsbyggeri med tanke for luft og grønne områder til gavn for patienterne (jf. fig. 2).

Ikke mindst i de tre første årtier af 1900-tallet udbygges komplekset med bl.a. sygeplejeboliger og forskellige andre funktions- og pavillonbygninger mod Øster Søgade og - ikke mindst - den markante lægeboligbygning mod Øster Søgade fra 1923/24. Alle disse tilføjelser indordnet i den oprindelige strengt symmetriske plan og tegnes med stærk skelen til Chr. Hansens særlige, byzantinsk inspirerede arkitektur. Kun enkelte nyere funktionsbygninger bryder dette skema.

Hele det oprindelige hospitalskompleks er sammen med en række af de senere tilføjede bygninger samt det omgivne plankeværk omfattet af bygningsfredningslovens bestemmelser (jf. fig. 3).

Københavns Museums bemærkninger til lokalplanen - arkitektur og kulturhistorie

Københavns Museum forholder sig i det følgende kun i begrænset grad til mulighederne for ændringer i de bygningsfredede dele af komplekset, da disse

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE

KULTUR- OG FRITIDS-

FORVALTNINGEN

HISTORIE & KUNST

FIG. 3. KOMMUNEHOSPITALET – BYGNINGSFREDNINGENS OMFANG

dele vil skulle afgøres af Slots- og Kulturstyrelsen i forhold til bygningsfredningslovens bestemmelser.

Det er dog museets overordnede opfattelse, at Kommunehospitalet både i indre og ydre indeholder et meget stort antal værdifulde og unikke helheder og enkeltelementer, der i videst mulige omfang bør henses til og sikres i lokalplansarbejdet, for ikke at svække væsentlige arkitektoniske og kulturhistoriske frednings- og bevaringsværdier.

Vedr. ændret anvendelse

Kommunehospitalets bygninger har allerede i mange år ikke dannet rammer om deres oprindelige funktioner. Museet vurderer på denne baggrund, at selve funktionsændringer af kompleksets anvendelse set med kulturhistoriske øjne, i sig selv ikke vil have væsentlige, yderligere komplikationer for det historiske kulturmiljø på stedet, så længe de nye funktioner indpasses i og underordner sig det eksisterende byggeri.

Det er i denne sammenhæng vigtigt at være opmærksom på, at selv om der er tale om en relativ stor og "robust" bygningsmasse, vil selv relativt begrænsede indgreb og/eller ændringer i bygningernes indre og ydre dele medført af ønsket

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

om ændret anvendelse kunne medføre væsentlige forringelser af de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier på stedet. Der tænkes her bredt på alle ændringer fra skiltning og (løse) installationer til om- og tilbygninger, opdelinger af interiører og gårdrum m.v., der alt bør begrænses til kun det absolut nødvendige og i udgangspunktet udføres som reversible ændringer (se også Slots- og Kulturstyrelsens angivelser vedr. Kommunehospitalets bærende fredningsværdier).

Vedr. fortætning med nybyggeri til boliger placeret i gårdrum/haverum

Det angives i høringsmaterialet, at der ud over ændret anvendelsesmuligheder af bygningerne også ønskes at åbne for muligheden af fortætning med nybyggeri til boliger placeret i gårdrum/haverum. Byggeriets omfang og karakter angives kun overordnet, men det næves, at byggeriet tænkes opført på arealet med adresse Øster Farimagsgade 24.

Præcis bygningen på Øster Farimagsgade 24 indgår som del af den oprindelige struktur, og Christian Hansens originale bygning udgør stadig udgangspunktet for den senere udvidelse af bygningen. Ved opførelsen udgjorde huset en af de større fritliggende bygninger i hospitalets have mod Søerne. Arkitektonisk set var det med til at underbygge kompleksets raffinerede, aftrappede bygningsstruktur (jf. fig. 4), der stadig er mærkbar på arealet som et meget væsentligt element i stedets primære udtryk.

Det er imidlertid endvidere væsentligt, at bygningens enlige placering i anlægget ikke blot skyldes disse arkitektoniske hensyn, men i høj grad også var forårsaget af fløjens funktion, idet den var opført til at huse patienter med smitsomme sygdomme. Igen altså et tydeligt eksempel på, hvorledes Chr. Hansen på fornemste vis kobler æstetik og funktion i Kommunehospitalets kompleks.

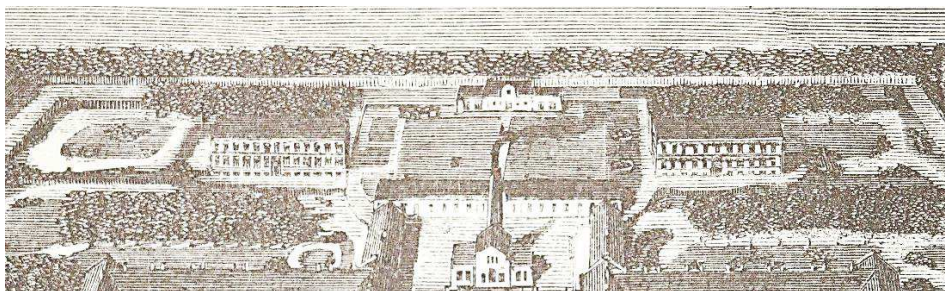

FIG. 4 (UDSNIT AF FIG. 2). KOMMUNEHOSPITALET'S OPRINDELIGE BYGNINGSMASSE. BEMÆRK HOSPITALSKOMPLEKSET'S ÅBNE AREALER BAGEST MOD SØERNE. DE TO SYMMETRISKE, ENKELTSTÅENDE BYGNINGER ER SENERE BLEVET FORLÆNGET I SAMME STIL OG DEN LILLE STALDBYGNING I CENTRALAKSEN I 1923-24 ER STATTET AF DEN NUVÆRENDE BYGNING MOD ØSTER SØGADE MED LÆGEBOLIGER LIGELEDIGES INDPASSET I HANSENS BYZANTINSKE ARKITEKTUR. BYGNINGEN TIL HØJRE I BILLEDET SVARER TIL NUTIDENS ØSTER SØGADE 24 DER UDGØR DEN OPRINDELIGE KERNE I DEN SENERE UDVIDEDE FLØJ (EFTER I. HAUGSTED: ARKITEKTEN CHRISTIAN HANSEN, 2009)

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

Det er museets opfattelse, at det vil være særdeles vanskeligt at tilføje ny bebyggelse i de vigtige og karakteriserende gård- og frirum, uden at det vil medføre væsentlige negative påvirkning af ikke blot det fredede bygningskompleks arkitektoniske takt men også de kulturmiljømæssige sider af de historiske planer - og dermed væsentlig komme til at svække forståelsen og oplevelsen af det oprindelige anlæg.

Museet mener, at opfattelsen af forholdene vedr. frirummene understøttes af den gældende bygningsfredning af Kommunehospitalet. Fredningen omfatter som nævnt ikke blot hele hospitalets oprindelige bygningsbestand og de i samme stilsprog senere tilførte dele, men tillige det omgivne plankeværk, der indrammer hele komplekset.

At den eksisterende fredning omfatter så stor en enhed angiver, at det er de samlede dele inden for hospitalsarealet, der vurderes som værdifulde – dvs. inklusive de oprindelige friarealer, der udgår så væsentlig en faktor i hele kompleksets struktur. Gårdrummene nævnes således også i bygningsbeskrivelsen i Slots- og Kulturstyrelsens fredningsbeskrivelse. At friarealerne ikke eksplicit er angivet i selve fredningen, kan således formodes at være forårsaget af en længe gældende manglende praksis for at lade rummet mellem fredede bygninger inddrage i bygningsfredningslovens beskyttelse.

Sammenfatning vedr. lokalplansforslagets arkitektoniske og kulturhistoriske påvirkninger

Vedr. ændret anvendelse

Museet vurderer, at det vil være muligt at etablere en flersidet, *ændret anvendelse* af det tidligere Kommunehospitals bygninger, så længe alle ændringer udføres under størst mulige hensyn til bygningernes helt unikke udtryk og arkitektoniske værdier. Der bør i videst mulige omfang tænkes i reversible løsninger, og visuelle ændringer (herunder f.eks. også skiltning) bør begrænset til kun det mest nødvendige niveau.

Vedr. fortættende nybyggeri placeret i gårdrum/haverum

Det tidligere hospitals grønne arealer og frirum udgør fuldt integrerede dele af ikke blot bygningskompleksets raffinerede, arkitektoniske udtryk men også af hele den oprindelige planidé – og udtrykker dermed ikke blot arkitektoniske men også væsentlige kulturhistoriske værdier.

Det er på denne baggrund museets vurdering, at det vil være meget vanskeligt at *fortætte med nybyggeri placeret i gårdrum/haverum*, og at man helt bør undgå sådanne tilføjelser til det unikke, historiske Kommunehospital.

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20
1555 KØBENHAVN V
WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

FIG. 5. KORT MED ANGIVELSE AF KØBENHAVNS VANDFORSYNING 1677 PÅ BAGGRUND AF MODERNE KORT – BEMÆRK LEDNINGSFØRINGEN Gennem LOKALPLANSOMRÅDET (MARKERET MED HVID RAMME) I FORBINDELSE MED "PEYMANNS RENDE" SYD FOR GAMMELTOFTSGADE (EFTER: HISTORISK ATLAS.DK)

Københavns Museums bemærkninger til lokalplanen - arkæologi

Lokalplansforslagets areal ved Østre Farimagsgade og Sørerne berører et område med en historisk beliggenhed mellem 1600-tallets bastionære befæstning og det langstrakte vådområde, der i dag fremstår som regulerede søer. Området har derfor i størstedelen af historisk tid primært henligget som ubebygget demarkationslinje – i perioder dog sekund anvendt som enge, marker og haver.

"Sørernes" udtrækning langs Øster Søgade, blev reguleret ca. 1730-42, hvorefter bredden får omtrent det forløb, den også ses i dag. Østre Farimagsgade, der udgør planområdets østlige afgrænsning, er en videreførelse en gammel gangsti langs befæstningens ydre grænse, og er med til at rammesætte området.

Desværre er det aktuelle område usædvanligt sparsomt belyst i forhold til arkæologiske registreringer, der er stort set fraværende på arealerne. Ligeledes har museet heller ikke information om boringer el.lign., der kan være med til at belyse områdets kulturhistorie og tidligere topografi.

Ældre kortmateriale angiver dog, at der gennem tiden har været aktiviteter af forskellig karakter på arealerne. Et kort fra 1677, der registrerer Københavns vandforsyning, angiver f.eks. et større antal vandledninger på lokalplansområdets nordligste del og umiddelbart uden for dette (jf. fig. 5). Vandledningerne ligger i forbindelse med den såkaldte "Peymanns Rende". Denne vandførende kanal, der forløber parallelt med og præcis inden for områdets nordlige afgrænsning, udgjorde fra 1600-tallet og helt op i 1800-tallet en vigtig vandforsyningslinje til fæstningsværkernes voldgrave. Anlæggets stenbyggede kanalføring er flere gange blevet påtruffet arkæologisk.

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE

KULTUR- OG FRITIDS-

FORVALTNINGEN

HISTORIE & KUNST

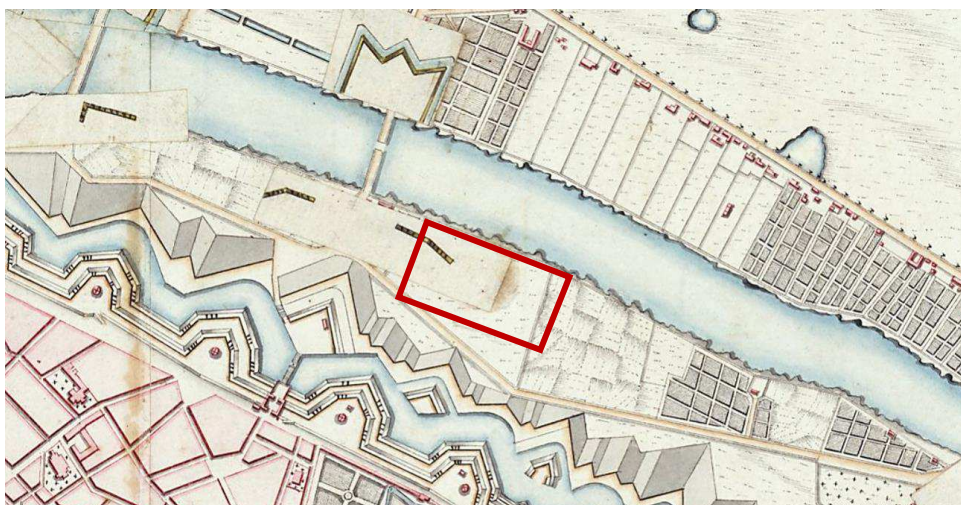

FIG. 6. UDSNIT AF GEDDES KORT (1779) MED ANGIVELSE AF AFSNITSFORSVAR PÅ AREALERNE UDEN FOR VOLDENE – NORD TH. (EFTER: HISTORISK ATLAS.DK)

Det frie forterren har endvidere indgået i planer for mindre afsnitsforsvar med korte voldforløb vendt mod nordvest (jf. fig. 6). Om forsvarsanlæggene, som angives på kortene, nogensinde er blevet opført, er uvist og derfor væsentligt evt. at dokumentere arkæologisk.

Fra omkring første halvdel af 1800-tallet, hvor demarkationsområdets forsvarsmæssige betydning aftager, begynder der så småt at opstå bebyggelse o.a. langs Søerne og Øster Farimagsgade - en bebyggelse, der i slutningen af århundredet ændres til hvad vi ses i dag.

Sammenfatning vedr. det arkæologiske potentiale inden for lokalplansområdet
Vurderet ud fra museets kendskab til områdets historiske topografi, ældre kortangivelser m.v., er der inden for lokalplanens område stor sandsynlighed for at støde på spor af bl.a. rester af den historiske vandforsyning, ældre forsvarsanlæg samt tidlig bebyggelse og vejforløb. Dele af lokalplansområdet indgår bl.a. på denne baggrund som del af et af Slots- og Kulturstyrelsen udpegede kulturarvsarealer af national betydning.

Jordarbejde i forbindelse med byggerier, renoveringer ol. på stedet kan således indebære risiko for at fjerne væsentlige fortidsminder, der ville skulle undersøges inden de fjernes jf. museumslovens kap. 8 § 27. Københavns Museum kan vurdere denne risiko nærmere, hvis vi kontaktes i god tid inden eventuelle jordarbejder finder sted.

Læs mere om Museumsloven på:
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2014/358>

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20
1555 KØBENHAVN V
WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

Med venlig hilsen

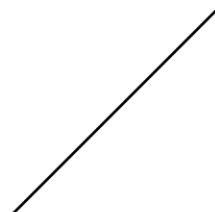
Thomas Roland
Museumsinspektør
Arkæologi/nyere tid
Københavns Museum
+45 2155 9610
ez4e@kk.dk

Lena Diana Tranekjer
Museumsinspektør
Arkæolog
Københavns Museum
+45 2967 1472
P03N@kk.dk

**KØBENHAVNS
MUSEUM**

**MUSEUM OF
COPENHAGEN**

STORMGADE 20
1555 KØBENHAVN V
WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

Til klimaogbyudvikling@kk.dk
D. 05.11.2025

**Københavns Museums svar på
Screening til miljøvurdering Kommunehospital II**
Københavns Museums sagsnr. 2025-0342906

Københavns Museum takker for den tilsendte høring vedrørende miljøscreening for Kommunehospital II. Museet har gennemgået høringen med særligt henblik på vurdering af punkter under temaet Arkitektur og kulturarv.

Københavns Museum finder det positivt, at planerne om en ny anvendelse af Kommunehospital II lægger op til begrænset nybyggeri, der indpasses det eksisterende byggeri i skala og udformning og tager hensyn til de fredede og bevaringsværdige bygninger.

Det er imidlertid vanskeligt for museet at vurdere påvirkningen af stedets kulturhistoriske og arkitektoniske værdier uden at kende de konkrete planer for nybyggeriet og dets placering.

Muligvis væsentlig påvirkning for Bevaringsværdige el. fredede bygninger og anlæg
Københavns Museum noterer sig dog, at området ønskes fortættet med nybyggeri til boliger placeret i gårdrum/haverum. Museet vurderer, at dette alt andet lige vil medføre en væsentlig påvirkning af hospitalets fremtoning og koncept om lys og luft og vurderer på denne baggrund, at projektet bør kategoriseres som havende Muligvis væsentlig påvirkning for Bevaringsværdige eller fredede bygninger og anlæg, jf. citat og henvisning nedenfor.

Muligvis væsentlig påvirkning af Kulturmiljøer

Københavns Museum anser kommunehospital II for at udgøre et samlet kulturmiljø, selvom det ikke forvaltningsmæssigt/i kommunalt regi er udpeget som sådant, og vil på den baggrund rubricere projektet som havende Muligvis væsentlig påvirkning af Kulturmiljøer.

Mindre/Ikke væsentlig påvirkning inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen

Såfremt der som oplyst ikke foretages ændringer inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen er Københavns Museum enig i, at krydset bør stå under Mindre/Ikke væsentlig påvirkning.

Citat fra Københavns Museums besvarelse til den indledende høring d. 02.10.2024. Der henvises i øvrigt til denne, der er vedhæftet som bilag.

"Vedr. fortættende nybyggeri placeret i gårdrum/haverum

Det tidligere hospitals grønne arealer og frirum udgør fuldt integrerede dele af ikke blot bygningskompleksets raffinerede, arkitektoniske udtryk men også af hele den oprindelige planidé – og udtrykker dermed ikke blot arkitektoniske men også væsentlige kulturhistoriske værdier.

Det er på denne baggrund museets vurdering, at det vil være meget vanskeligt at *fortætte med nybyggeri placeret i gårdrum/haverum*, og at man helt bør undgå sådanne tilføjelser til det unikke, historiske Kommunehospital."

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

Med venlig hilsen

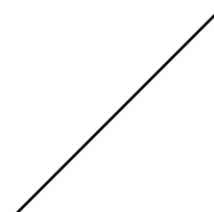
Rikke Simonsen
Museumsinspektør
+45 5171 4547
Ai39@kk.dk

Lena Diana Tranekjer
Museumsinspektør, Arkæolog
+45 2967 1472
P03N@kk.dk

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20
1555 KØBENHAVN V
WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

Til:
klimaogbyudvikling@kk.dk

2. oktober 2024

Københavns Museums svar på indledende høring - Lokalplansforslag for Kommunehospitalet II

Sagsnr. KM 2024-0342903, TMF 2024-0236051

Tak for den tilsendte indledende høring vedr. lokalplansforslag for *Kommunehospitalet II*. Københavns Museum har gennemgået materialet med henblik på vurdering af de kulturhistoriske forhold – herunder det arkæologiske potentiale.

Lokalplanens primære formål beskrives som *"udover ændret anvendelse ønskes området fortættet med nybyggeri til boliger, der ønskes placeret i gårdrum/haverum"*. Det angives videre, at lokalplanen udfærdiges med henblik på at åbne mulighed for at *"I det videre arbejde, er der bl.a. opmærksomhed at åbne området mere op og på hensynet til de fredede og bevaringsværdige bygninger, byrum, træer samt klimasikring"*.

Kommunehospitalets arkitektur

Ikke mindst som følge af koleraepidemien i 1853 indser Københavns bystyre, at et større og moderne hospital er nødvendigt som aflastning for det gamle Frederiks Hospital i Bredgade (nuv. Designmuseet) og Almindelige Hospital i Amaliegade.

Det nye hospital placeres på *"Sortedamsagrene"*, der udgjorde del af demarkationsarealerne uden for Københavns fæstningsvolde. Kommunehospitalet eksponerer således ikke blot fortællingen om 1800-tallets nye forståelse af håndtering af sundhed og indretning af hospitaler, men tillige om

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20
1555 KØBENHAVN V
WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

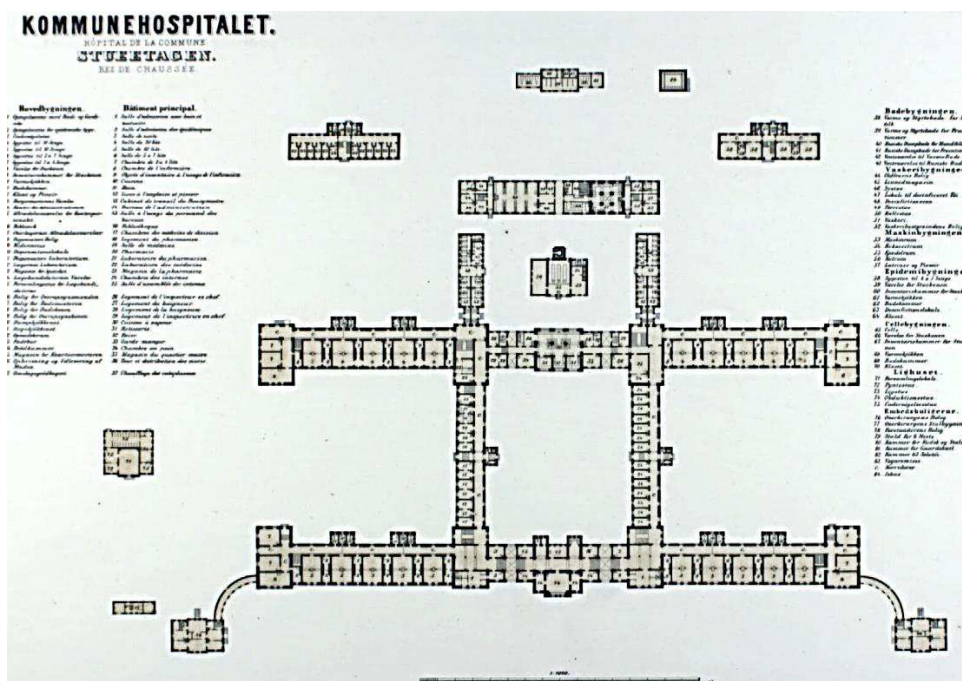

FIG. 1. KOMMUNEHOSPITALET'S OPRINDELIGE GRUNDPLAN

den kritiske tid lige før voldforsvaret omkring hovedstaden mister sin betydning og sløjfes.

Opgaven med at tegne et nyt hospital blev givet arkitekten Chr. Hansen, der netop var vendt tilbage til København efter mange års ophold i udlandet. Dette gjaldt ikke mindst Athen, hvor han i årene 1833-1850 var bosat og udførte en række offentlige arbejder for den nye græske stat under kong Otto, der i 1834 udnævnte ham til "*kongens og Grækenlands arkitekt*".

Det oprindelige hospitalsbyggeri markeres ikke mindst af den ca. 215 m lange, symmetrisk opbygget hovedbygning mod Øster Farimagsgade. Hele det særdeles velproportioneret hospitalskompleks, der blev opført omkring en dobbelt H-formet grundstruktur, præges dog af præcis og funktionel symmetri og af funktionsbygninger, der trods "komplekst" indhold, er sat i klar geometri og af volumener i rytmiske forløb.

Byggeriets strenge geometri mildnes i vidt omfang af de aftrappede og forskelligt accentuerede bygningsvolumener. Komplekset opleves derfor mindre stramt og fremstår varieret – et forhold, der tillige understøttes af hierarkisk forskellig ornamentik i både bygningernes ydre og indre (hér kan f.eks. peges på de forskelligt udformede jernsøjlerne på etagereposer, sygestuer m.v.).

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

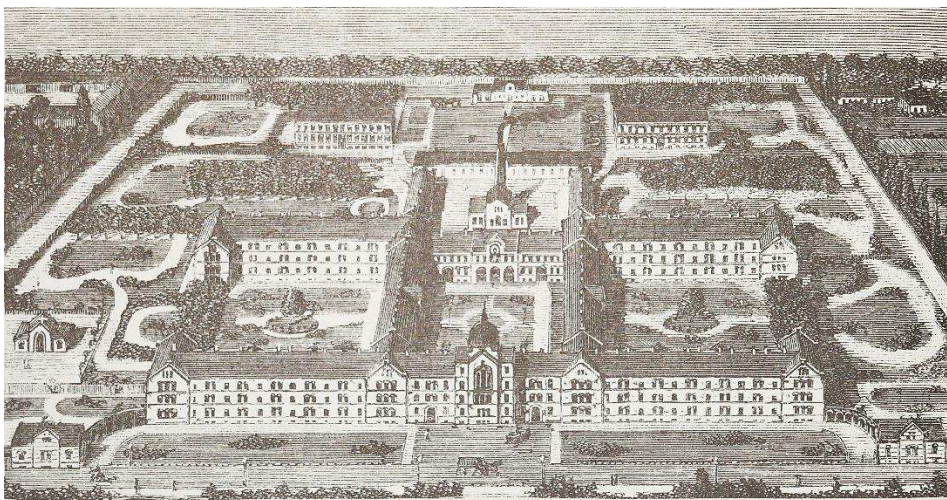

FIG. 2. KOMMUNEHOSPITALET'S OPRINDELIGE BYGNINGSSTRUKTUR PÅ ET ÆLDRE, UDATERET TRÆSNIT. BEMÆRK ISÆR KOMPLEKSET'S FINT AFTRAPPEDE BYGNINGSVOLUMINER FRA DEN CENTRALE KUPPELBYGNING OG UD GENNEM BYGNINGSMASSEN TIL DE LAVERE PAVILLONBYGNINGER SAMT DE ÅBNE AREALER MELLEM BYGNINGERNE OG PÅ AREALERNE NED MOD SØERNE (EFTER I. HAUGSTED: ARKITEKTEN CHRISTIAN HANSEN, 2009)

Hospitalsbyggeriet blev påbegyndt 1859 og tages allerede i brug efteråret 1863. På dette tidspunkt er det byens største bygning og landets mest moderne hospital. Moderniteten bestod ikke blot i, at man havde udstyret komplekset med en lang række moderne faciliteter som varmekøkkener, skyllelatriner, baderum, centralt dampkøkken, dampvaskeri, desinfektion, tørre- og rullestuer m.v. med også hele planløsningen af den åbne bygningsstruktur med store frie havearealer, der var påvirket af nyeste, europæiske hospitalsbyggeri med tanke for luft og grønne områder til gavn for patienterne (jf. fig. 2).

Ikke mindst i de tre første årtier af 1900-tallet udbygges komplekset med bl.a. sygeplejeboliger og forskellige andre funktions- og pavillonbygninger mod Øster Søgade og - ikke mindst - den markante lægeboligbygning mod Øster Søgade fra 1923/24. Alle disse tilføjelser indordnet i den oprindelige strengt symmetriske plan og tegnes med stærk skelen til Chr. Hansens særlige, byzantinsk inspirerede arkitektur. Kun enkelte nyere funktionsbygninger bryder dette skema.

Hele det oprindelige hospitalskompleks er sammen med en række af de senere tilføjede bygninger samt det omgivne plankeværk omfattet af bygningsfredningslovens bestemmelser (jf. fig. 3).

Københavns Museums bemærkninger til lokalplanen - arkitektur og kulturhistorie

Københavns Museum forholder sig i det følgende kun i begrænset grad til mulighederne for ændringer i de bygningsfredede dele af komplekset, da disse

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE

KULTUR- OG FRITIDS-

FORVALTNINGEN

HISTORIE & KUNST

FIG. 3. KOMMUNEHOSPITALET – BYGNINGSFREDNINGENS OMFANG

dele vil skulle afgøres af Slots- og Kulturstyrelsen i forhold til bygningsfredningslovens bestemmelser.

Det er dog museets overordnede opfattelse, at Kommunehospitalet både i indre og ydre indeholder et meget stort antal værdifulde og unikke helheder og enkeltelementer, der i videst mulige omfang bør henses til og sikres i lokalplansarbejdet, for ikke at svække væsentlige arkitektoniske og kulturhistoriske frednings- og bevaringsværdier.

Vedr. ændret anvendelse

Kommunehospitalets bygninger har allerede i mange år ikke dannet rammer om deres oprindelige funktioner. Museet vurderer på denne baggrund, at selve funktionsændringer af kompleksets anvendelse set med kulturhistoriske øjne, i sig selv ikke vil have væsentlige, yderligere komplikationer for det historiske kulturmiljø på stedet, så længe de nye funktioner indpasses i og underordner sig det eksisterende byggeri.

Det er i denne sammenhæng vigtigt at være opmærksom på, at selv om der er tale om en relativ stor og "robust" bygningsmasse, vil selv relativt begrænsede indgreb og/eller ændringer i bygningernes indre og ydre dele medført af ønsket

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

om ændret anvendelse kunne medføre væsentlige forringelser af de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier på stedet. Der tænkes her bredt på alle ændringer fra skiltning og (løse) installationer til om- og tilbygninger, opdelinger af interiører og gårdrum m.v., der alt bør begrænses til kun det absolut nødvendige og i udgangspunktet udføres som reversible ændringer (se også Slots- og Kulturstyrelsens angivelser vedr. Kommunehospitalets bærende fredningsværdier).

Vedr. fortætning med nybyggeri til boliger placeret i gårdrum/haverum

Det angives i høringsmaterialet, at der ud over ændret anvendelsesmuligheder af bygningerne også ønskes at åbne for muligheden af fortætning med nybyggeri til boliger placeret i gårdrum/haverum. Byggeriets omfang og karakter angives kun overordnet, men det næves, at byggeriet tænkes opført på arealet med adresse Øster Farimagsgade 24.

Præcis bygningen på Øster Farimagsgade 24 indgår som del af den oprindelige struktur, og Christian Hansens originale bygning udgør stadig udgangspunktet for den senere udvidelse af bygningen. Ved opførelsen udgjorde huset en af de større fritliggende bygninger i hospitalets have mod Søerne. Arkitektonisk set var det med til at underbygge kompleksets raffinerede, aftrappede bygningsstruktur (jf. fig. 4), der stadig er mærkbar på arealet som et meget væsentligt element i stedets primære udtryk.

Det er imidlertid endvidere væsentligt, at bygningens enlige placering i anlægget ikke blot skyldes disse arkitektoniske hensyn, men i høj grad også var forårsaget af fløjens funktion, idet den var opført til at huse patienter med smitsomme sygdomme. Igen altså et tydeligt eksempel på, hvorledes Chr. Hansen på fornemste vis kobler æstetik og funktion i Kommunehospitalets kompleks.

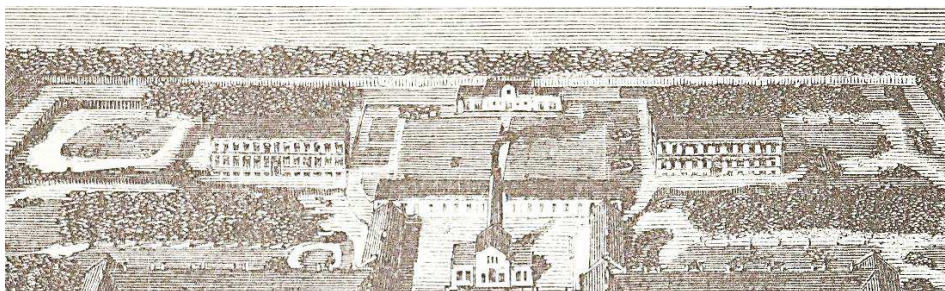

FIG. 4 (UDSNIT AF FIG. 2). KOMMUNEHOSPITALET'S OPRINDELIGE BYGNINGSMASSE. BEMÆRK HOSPITALSKOMPLEKSET'S ÅBNE AREALER BAGEST MOD SØERNE. DE TO SYMMETRISKE, ENKELTSTÅENDE BYGNINGER ER SENERE BLEVET FORLÆNGET I SAMME STIL OG DEN LILLE STALDBYGNING I CENTRALAKSEN I 1923-24 ER STATTET AF DEN NUVÆRENDE BYGNING MOD ØSTER SØGADE MED LÆGEBOLIGER LIGELEDIGES INDPASSET I HANSENS BYZANTINSKE ARKITEKTUR. BYGNINGEN TIL HØJRE I BILLEDET SVARER TIL NUTIDENS ØSTER SØGADE 24 DER UDGØR DEN OPRINDELIGE KERNE I DEN SENERE UDVIDEDE FLØJ (EFTER I. HAUGSTED: ARKITEKTEN CHRISTIAN HANSEN, 2009)

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

Det er museets opfattelse, at det vil være særdeles vanskeligt at tilføje ny bebyggelse i de vigtige og karakteriserende gård- og frirum, uden at det vil medføre væsentlige negative påvirkning af ikke blot det fredede bygningskompleks arkitektoniske takt men også de kulturmiljømæssige sider af de historiske planer - og dermed væsentlig komme til at svække forståelsen og oplevelsen af det oprindelige anlæg.

Museet mener, at opfattelsen af forholdene vedr. frirummene understøttes af den gældende bygningsfredning af Kommunehospitalet. Fredningen omfatter som nævnt ikke blot hele hospitalets oprindelige bygningsbestand og de i samme stilsprog senere tilførte dele, men tillige det omgivne plankeværk, der indrammer hele komplekset.

At den eksisterende fredning omfatter så stor en enhed angiver, at det er de samlede dele inden for hospitalsarealet, der vurderes som værdifulde – dvs. inklusive de oprindelige friarealer, der udgår så væsentlig en faktor i hele kompleksets struktur. Gårdrummene nævnes således også i bygningsbeskrivelsen i Slots- og Kulturstyrelsens fredningsbeskrivelse. At friarealerne ikke eksplicit er angivet i selve fredningen, kan således formodes at være forårsaget af en længe gældende manglende praksis for at lade rummet mellem fredede bygninger inddrage i bygningsfredningslovens beskyttelse.

Sammenfatning vedr. lokalplansforslagets arkitektoniske og kulturhistoriske påvirkninger

Vedr. ændret anvendelse

Museet vurderer, at det vil være muligt at etablere en flersidet, *ændret anvendelse* af det tidligere Kommunehospitals bygninger, så længe alle ændringer udføres under størst mulige hensyn til bygningernes helt unikke udtryk og arkitektoniske værdier. Der bør i videst mulige omfang tænkes i reversible løsninger, og visuelle ændringer (herunder f.eks. også skiltning) bør begrænset til kun det mest nødvendige niveau.

Vedr. fortættende nybyggeri placeret i gårdrum/haverum

Det tidligere hospitals grønne arealer og frirum udgør fuldt integrerede dele af ikke blot bygningskompleksets raffinerede, arkitektoniske udtryk men også af hele den oprindelige planidé – og udtrykker dermed ikke blot arkitektoniske men også væsentlige kulturhistoriske værdier.

Det er på denne baggrund museets vurdering, at det vil være meget vanskeligt at *fortætte med nybyggeri placeret i gårdrum/haverum*, og at man helt bør undgå sådanne tilføjelser til det unikke, historiske Kommunehospital.

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

FIG. 5. KORT MED ANGIVELSE AF KØBENHAVNS VANDFORSYNING 1677 PÅ BAGGRUND AF MODERNE KORT – BEMÆRK LEDNINGSFØRINGEN GENNEM LOKALPLANSOMRÅDET (MARKERET MED HVID RAMME) I FORBINDELSE MED "PEYMANNS RENDE" SYD FOR GAMMELTOFTSGADE (EFTER: HISTORISK ATLAS.DK)

Københavns Museums bemærkninger til lokalplanen - arkæologi

Lokalplansforslagets areal ved Østre Farimagsgade og Sørerne berører et område med en historisk beliggenhed mellem 1600-tallets bastionære befæstning og det langstrakte vådområde, der i dag fremstår som regulerede søer. Området har derfor i størstedelen af historisk tid primært henligget som ubebygget demarkationslinje – i perioder dog sekund anvendt som enge, marker og haver.

"Sørernes" udtrækning langs Øster Søgade, blev reguleret ca. 1730-42, hvorefter bredden får omtrent det forløb, den også ses i dag. Østre Farimagsgade, der udgør planområdets østlige afgrænsning, er en videreførelse en gammel gangsti langs befæstningens ydre grænse, og er med til at rammesætte området.

Desværre er det aktuelle område usædvanligt sparsomt belyst i forhold til arkæologiske registreringer, der er stort set fraværende på arealerne. Ligeledes har museet heller ikke information om boringer el.lign., der kan være med til at belyse områdets kulturhistorie og tidligere topografi.

Ældre kortmateriale angiver dog, at der gennem tiden har været aktiviteter af forskellig karakter på arealerne. Et kort fra 1677, der registrerer Københavns vandforsyning, angiver f.eks. et større antal vandledninger på lokalplansområdets nordligste del og umiddelbart uden for dette (jf. fig. 5). Vandledningerne ligger i forbindelse med den såkaldte "Peymanns Rende". Denne vandførende kanal, der forløber parallelt med og præcis inden for områdets nordlige afgrænsning, udgjorde fra 1600-tallet og helt op i 1800-tallet en vigtig vandforsyningslinje til fæstningsværkernes voldgrave. Anlæggets stenbyggede kanalføring er flere gange blevet påtruffet arkæologisk.

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20

1555 KØBENHAVN V

WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE

KULTUR- OG FRITIDS-

FORVALTNINGEN

HISTORIE & KUNST

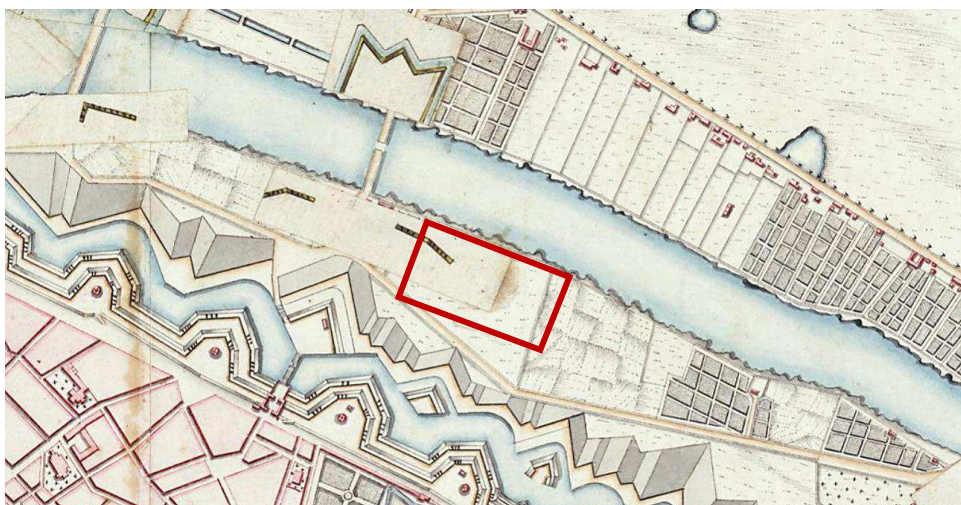

FIG. 6. UDSNIT AF GEDDES KORT (1779) MED ANGIVELSE AF AFSNITSFORSVAR PÅ AREALERNE UDEN FOR VOLDENE – NORD TH. (EFTER: HISTORISK ATLAS.DK)

Det frie forterren har endvidere indgået i planer for mindre afsnitsforsvar med korte voldforløb vendt mod nordvest (jf. fig. 6). Om forsvarsanlæggene, som angives på kortene, nogensinde er blevet opført, er uvist og derfor væsentligt evt. at dokumentere arkæologisk.

Fra omkring første halvdel af 1800-tallet, hvor demarkationsområdets forsvarsmæssige betydning aftager, begynder der så småt at opstå bebyggelse o.a. langs Søerne og Øster Farimagsgade - en bebyggelse, der i slutningen af århundredet ændres til hvad vi ses i dag.

Sammenfatning vedr. det arkæologiske potentiale inden for lokalplansområdet
Vurderet ud fra museets kendskab til områdets historiske topografi, ældre kortangivelser m.v., er der inden for lokalplanens område stor sandsynlighed for at støde på spor af bl.a. rester af den historiske vandforsyning, ældre forsvarsanlæg samt tidlig bebyggelse og vejforløb. Dele af lokalplansområdet indgår bl.a. på denne baggrund som del af et af Slots- og Kulturstyrelsen udpegede kulturarvsarealer af national betydning.

Jordarbejde i forbindelse med byggerier, renoveringer ol. på stedet kan således indebære risiko for at fjerne væsentlige fortidsminder, der ville skulle undersøges inden de fjernes jf. museumslovens kap. 8 § 27. Københavns Museum kan vurdere denne risiko nærmere, hvis vi kontaktes i god tid inden eventuelle jordarbejder finder sted.

Læs mere om Museumsloven på:
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2014/358>

KØBENHAVNS
MUSEUM

MUSEUM OF
COPENHAGEN

STORMGADE 20
1555 KØBENHAVN V
WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

Med venlig hilsen

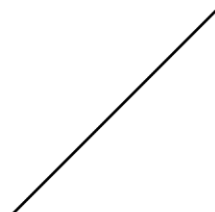
Thomas Roland
Museumsinspektør
Arkæologi/nyere tid
Københavns Museum
+45 2155 9610
ez4e@kk.dk

Lena Diana Tranekjer
Museumsinspektør
Arkæolog
Københavns Museum
+45 2967 1472
P03N@kk.dk

**KØBENHAVNS
MUSEUM**

**MUSEUM OF
COPENHAGEN**

STORMGADE 20
1555 KØBENHAVN V
WWW.COPENHAGEN.DK

KØBENHAVNS KOMMUNE
KULTUR- OG FRITIDS-
FORVALTNINGEN
HISTORIE & KUNST

